

U PUSTINJI I PRAŠUMI.

Henrik je Sienkiewiĉ napisao krasnu pripovijest »W pustyni i w puszczy«. Ta pripovijest prikazuje povijest dvoje djece, koje su Sudanci ugrabili i povelili k velikom muslimanskom proroku Mahdiju na gornjem Nilu. Ovaj nam poljaĉki pisac divno crta sve napore te djece, a i krajeve kroz koje oni prolaze viseći neprestano izmeĉu Źivota i smrti. J. Benešić je preveo ovu pripovijest i objelodanio lani u Zagrebu (Z. i V. Vasić) u »Ilustrovanoj omladinskoj biblioteci«. Benešić opaŹa o pripovijesti: »Fantazija pišĉeva triumfira i na ovim stranicama kao u svakom djelu Sienkiewiĉevu; snaga njegova pera i kista ne popušta nikada opisujući i grozote i ljepote zemlje i ljudi. Interes podrŹava uz fabulu neprestana izmjena prizora i uvijek novih zapreka spasenju djece. Neiscrpljivost pripovijedalaĉkog dara pišĉeva i ovdje, mnoštvo slika, vještaĉko zapletanje i odmršavanje poteškoća, epska snaga izraŹena u stotinu likova i ovdje je dostojno reprezentirana«.

Divan je prizor, kada su doveli to dvoje djece, Stasia Tarkowskog i Nellu Rawlison, pred Mahdija u Omdurmanu. Taj muslimanski prorok traŹi od djeĉaka neka se odrekne katoliĉke vjere. Evo ga u cijelosti:

Mahdi spusti vede, onda ih podigne, dobrodušno se nasmiješi i mahne Stasiu: Pridi bliŹe, djeĉaĉe!

Stasio korakne nekoliko koraka energički, na vojniĉku, nakloni se po drugi put, a onda se uspravi kao svijeća i gledajući ravno u oĉi Mahdiju, ĉekaše.

Radujete li se, što ste došli k meni? zapita Mahdi.

— Ne, proroĉe. Oteše nas protiv naše volje od naših otaca.

Jednostavan ovaj odgovor izazove neki dojam i na vladara, naviklog na laskanje, i na prisutne. Kalif Abdullahi se namršti, Grk se zaŹrige u brk i poĉe lomiti prste, ali se Mahdi ne presta smiješiti.

— No, zato ste, reĉe, na vrelu istine. Źeliš li, da se napiješ iz toga vrela?

Nastade ĉasak šutnje, pa Mahdi, misleći, da djeĉak nije razumio pitanje, ponovi ga jasnije:

— Hoćeš li prihvatiti moju nauku?

Stasio naĉini neopazice znak svetoga kriŹa rukom, koju je drŹao na prsima kao da će skoĉiti u vodenu dubinu s broda, koji tone.

— Proroĉe, reĉe, tvoju nauku ne poznam, pa da je prihvatim, učinio bi to samo od straha kao kukavica i podlac. A zar ti je stalo do toga, da tvoju vjeru priznaju kukavice i podlaci?

I govoreći to gledaše sveudilj ravno u oči Mahdiju. Nastade takva tišina, da se čulo zujanje muha . . . Ali se u isti čas dogodi neobična stvar. Mahdí se smete i u prvi kraj nije smogao odgovora. Smiješak mu se izgubi s lica, na kojemu se pojavi neprilika i zlovolja. Ispruživši ruku uzme tikvu, punu vode s medom, i poče piti, ali zacijelo samo zato, da dobije vremena i da sakrije smetnju.

A odvažni dječak, neodrođeni potomak branitelja kršćanstva, prava krv pobjednika kod Chocima i Beča, stajaše uzdignute glave čekajući na osudu. Na omršavjelim i od pustinjskoga vihra pocrnjelim obrazima procvjetalo mu je jasno rumenilo, oči se zasjaše, a tijelom mu prođe jeza oduševljenja. »Evo, govoraše u sebi, svi drugi primiše njegovu nauku, ali ja nijesam zatajio vjeru ni dušu«. I strah od onoga, što bi sve moglo i trebalo doći, pritajio mu se taj čas u srcu, a napuniše ga radost i ponos. Dotle je Mahdí ostavio tikvu i zapitao:

— Dakle odbijaš moju nauku?

— Kršćanin sam kao i otac moj

— Tko zatvara uši božjemu glasu, reče polako promijenjenim glasom Mahdí, nije drugo do gorivo za ogranj.

Nato Kalif Abdullahi, poznat sa svoje okrutnosti i krvoločnosti, zasvijetli bijelim zubima kao divlja zvijer i oglasi se:

— Drzak je govor tog dječaka, kazni ga zato, gospodaru, ili dopusti, da ga ja kaznim.

— Svršeno je! pomisli Stasio.

Ali Mahdí je želio, da se slava njegovog milosrđa raznese ne samo među dervišima, već i po cijelom svijetu, pa pomisli, da bi previše stroga osuda bila, pogotovo prema malenom dječaku, mogla škoditi toj slavi.

Časak je premetao zrna krunice i mislio, a tada reče:

— Ne. Djeca su ugrabljena za Smaina, pa ih ma da ne ću da stupam ni u kakve pregovore s nevjernicima, treba poslati Smainu. To je moja volja.

— Bit će prema tvojoj volji, odgovori kalif.

Ali Mahdí mu pokaže na Idrisa, Gebhra i Beduine:

— Ove ljude nagradi s moje strane, jer su prošli velik i opasan put, da služe Bogu i meni.

Zatim klime glavom za znak, da je saslušanje svršeno, a u isto doba zapovjedi Grku, da također izađe . . .

UREĐNIŠTVO „ŽIVOTA“
ZAGREB 1/147